

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

De minister van Justitie en Veiligheid
De heer mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
en de minister voor Rechtsbescherming
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Geachte heer Grapperhaus en heer Dekker,

Op 1 april 2021 vond er op mijn uitnodiging een digitale rondetafelbijeenkomst plaats over het onderwerp "Zorg aan nabestaanden". Over dit onderwerp stuurde ik u op 16 juni 2020 een brief, waarin ik u informeerde over mijn onderzoek naar de zorg aan nabestaanden en waarin ik opriep tot een aantal verbeterpunten. Met deze brief informeer ik u over de uitkomst van de bijeenkomst.

Mijn oproep tot verbetering

In mijn brief van 16 juni 2020 riep ik u op om binnen het Openbaar Ministerie (OM) aandacht te vragen voor het volgende:

- Informeer nabestaanden persoonlijk en zo volledig mogelijk, adviseer hen niet ongevraagd en beslis niet voor hen;
- Zorg ervoor dat de informatie over het strafproces actueel is en geef deze informatie tijdig door aan de nabestaanden;
- Houd er rekening mee dat nabestaanden vanwege stress niet alle informatie goed begrijpen. Ga na of de nabestaanden alle informatie goed hebben begrepen;
- Zorg dat bij nabestaanden in een vroeg stadium goed duidelijk is wat de taak en rolverdeling is van de familierechercheur/agent, de casemanager van Slachtofferhulp Nederland (SHN) en de slachtoffercoördinator van het OM;
- Neem altijd persoonlijk contact op bij klachten van nabestaanden.

Rondetafelbijeenkomst van 1 april 2021

Een aantal van de bovenstaande aandachtspunten spelen in het rapport 2020/016 over een klacht van nabestaanden over de begeleiding door een familieagent. Daarom heb ik uw ministerie, het OM en de politie uitgenodigd om gezamenlijk over mijn oproep in gesprek te gaan. In dit gesprek werd stilgestaan bij de inhoud van dit rapport en bij de vraag hoe de zorg voor nabestaanden te optimaliseren. Uit de reacties en voorbeelden van opgestarte projecten blijkt dat binnen het OM en de politie serieus en met aandacht stappen zijn gezet voor de verbetering van de zorg aan slachtoffers en nabestaanden.

De deelnemers van het gesprek hebben een verslag van de bijeenkomst gekregen en zijn daarmee akkoord gegaan. In de bijlage treft u het verslag.

Uitkomst

Uit het gesprek kwamen met name de volgende conclusies en intenties naar voren:

- In de afgelopen jaren zijn er veel slachtofferrechten bij gekomen. Toch zijn die rechten alleen niet toereikend; belangrijk is ook de

Pagina 1

Datum

28 juni 2021

Onderwerp

Zorg aan nabestaanden

Bijlage(n)

1

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

communicatie en begeleiding van slachtoffers¹. Zowel binnen het OM als binnen de politie is daar meer aandacht voor.

- Het is belangrijk dat slachtoffers weten wat zij van verschillende instanties kunnen en mogen verwachten. Het voldoen aan verwachtingen van nabestaanden is een uitdaging. Goede communicatie is belangrijk om ervoor te zorgen dat informatie ook echt aankomt bij de nabestaanden. Dat vraagt van officieren van justitie, slachtoffercoördinatoren en familieagenten dat zij waarborgen dat hun boodschap overgekomen is.
- Van groot belang is dat de rolverdeling tussen de instanties en professionals voor slachtoffers duidelijk is. Het OM en de politie geven hierbij het Protocol Maatwerk een belangrijke rol. In de nieuwe versie van het Protocol² is ook de rol van de familieagent opgenomen. Het protocol biedt duidelijkheid over welke verantwoordelijkheden bij de politie liggen, en welke elders, om indien nodig door te verwijzen naar de juiste instantie. Verder is er intern het Protocol Familieagent opgesteld.
- Secundaire victimisatie van de nabestaanden moet worden voorkomen. Nazorg geven vergt specifieke vaardigheden. Een goede opleiding van de familieagent is belangrijk. Binnen de politie is de verantwoordelijkheid hiervoor opgepakt. Inmiddels zijn er twaalf klassen per jaar om hierop te trainen en landelijk zijn er meer dan 500 familieagenten opgeleid. Met de opgeleide familieagenten wordt gestreefd naar een vaste contactpersoon voor de nabestaanden. De kennis van de familieagent binnen het team moet ook andere agenten helpen in het contact met nabestaanden. Behalve een opleiding, zijn er nu ook per eenheid coördinatoren. Er wordt ook gewerkt aan een landelijke coördinator die zorgt voor periodieke bijscholing en themadagen.
- Het is belangrijk om bewust te zijn van het verschil tussen een nabestaande en een slachtoffer en wat dit betekent voor het contact. De intentie is om hier intern meer aandacht voor te vragen.
- Binnen het OM is het aantal slachtoffercoördinatoren inmiddels uitgebreid; voor hen is een speciaal opleidingsprogramma ontwikkeld, met aandacht voor (interculturele) communicatie.
- Het voeren van een slachtoffergesprek krijgt bij het OM meer aandacht. Onlangs is een handreiking gemaakt voor het aangaan van zo'n gesprek. Daarin staan tips, onder meer over rouwverwerking, trauma's en zelfzorg. Een concreet aandachtspunt is de uitleg van het verschil tussen doodslag en moord. Voor nabestaanden is een passende uitleg belangrijk.
- Inmiddels is een pilot afgerond in Noord-Holland: 'Second opinion niet-natuurlijke dood'. Hieruit is onder meer gebleken dat het beter is om een zaak niet schriftelijk af te sluiten maar te kiezen voor persoonlijk contact met de nabestaanden. Hierbij werkt het OM samen met de politie en Slachtofferhulp Nederland.
- Het OM heeft een aantal initiatieven georganiseerd over slachtofferbewustzijn en de slachtofferbewustwording. Een voorbeeld is de theatervoorstelling – gespeeld op alle parketten – over een vader die bij een verkeersongeluk om het leven is gekomen. Ook is er een virtual reality simulatie ontwikkeld die het

¹ Met slachtoffers worden ook nabestaanden bedoeld.

² Protocol Maatwerk 3.0.

mogelijk maakt om in de schoenen van het slachtoffer te staan op het moment dat die een overval meemaakt. Verder heeft Slachtofferhulp Nederland het initiatief genomen tot het organiseren van digitale ketensessies, waarbij ook OM en politie aansluiten, om aan de hand van casuïstiek het Protocol Maatwerk opnieuw na te lopen op knelpunten.

Einde van het onderzoek

Met deze brief beëindig ik het onderzoek "Zorg aan nabestaanden". Bij eventuele toekomstige klachten van nabestaanden wegen wij de aandachtspunten uit mijn oproep mee.

Wie ontvangt deze brief nog meer?

Bij het onderzoek zijn meerdere instanties betrokken. Daarom gaat deze brief ook naar het OM en de politie. Daarnaast publiceren wij deze brief op onze website en brengen het onder de aandacht bij de organisaties die opkomen voor de belangen van nabestaanden en die wij in ons onderzoek hebben gesproken.

Een kopie van deze brief sturen wij ook naar onze contactpersoon bij uw organisatie, met daarbij de contactgegevens van mijn medewerkers in het geval er vragen zijn. Ook de deelnemers van de rondetafelbijeenkomst sturen wij een kopie toe.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen